

Parlamentaarisen maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien arviointiryhmän asettaminen
toimikaudeksi 15.7.2022 – 1.4.2023

Tausta:

Suomen EU-jäsenyyksivuosisien aikana maatalouden tulo- ja kannattavuushaasteita on selvitetty monissa eri toimikunnissa ja työryhmissä. Nykyisessä hallitusohjelmassa on myös tuotu esille useita maatalouden kannattavuutta tukevia toimia, joita on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Kannattavuuden kehitys ei kuitenkaan ole ollut toivottua. Vuorineuvos Karhinen on tehnyt laajan selvityksen maatalouden kannattavuushaasteiden ratkaisemisesta. Tämän jatkumona on perustettu yhteisen ruokapöydän ryhmä, joka pohtii koko elintarvikeketjun pullonkauloja ja pyrkii etsimään niissä ratkaisuja. Maa- ja metsätalousministeriö toimitti Euroopan komissiolle Suomen CAP-suunnitelman 22.12.2022. Suunnitelman toimeenpanolla on tärkeä merkitys maaseudun elinkeinoille ja suomalaiselle maaseudulle. Viennin edistämiseksi on ponnisteltu pitkään. Elintarvikealan strategia on julkaistu 15.2.2022. Maa- ja metsätalousministeriön antoi alkuvuodesta Luonnonvarakeskukselle toimeksiannon ruoantuotannon hiili-euro-ohjelman (HERO) laatimiseksi, ja ohjelma julkaistiin 21.4.2022. Näiden lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on säännöllisesti yhteydessä eri sidosryhmien edustajien kanssa. Tämä on erityisen tärkeää myös Ukrainan kriisiin ja erilaisiin huoltovarmuuden toimenpiteisiin liittyen. Maatalouden harjoittamisen toimintaympäristön jatkuvasti muuttuessa on tärkeää kokoontua ratkomaan erilaisia ongelmia maatalouden kannattavuusedellytysten turvaamiseksi.

Maataloudella on erityinen asema ruokajärjestelmässä. Alkutuotannon asema elintarvikeketjussa taloudellisesta näkökulmasta ei kuitenkaan ole vahva, vaan hintasuhteiden vaihdellessa kustannusten välittyminen ketjussa tapahtuu hitaasti. Lisäksi maataloudelle asetettavat ympäristö- ja ilmastotavoitteet muuttavat elinkeinon harjoittamisen toimintaympäristöä. Maatalouden pitää myös pystyä mukautumaan ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin sekä hyödyntää sen mukanaan mahdollisesti tuomat mahdollisuudet.

Valtaosa kansalaisistamme antaa tukensa ruoantuotannon ylläpitämiselle Suomessa. Myös Huoltovarmuusneuvosto on kuluvaan vaalikautteen liittyvässä julkisessa kannanotossaan tuonut esille, että elintarvikehuollon, mukaan lukien jalostus, varmistamiseksi on turvattava kotimaisen alkutuotannon toimintaedellytykset, riittävä laajuus ja monipuolisuus sekä kriittiset tuotantopanokset. Kannanoton painoarvo on tullut erityisen vahvasti esille koronapandemian vuoksi. Tuottajilta tarvitaan aikaisempaa enemmän panostusta bioturvallisuuteen. Maatalousyrittäjien on myös halutessaan pystyttävä monipuolistamaan yritysraakennettaan sekä itse jatkojalostamaan tuotteitaan lisäarvon saamiseksi. Kokonaiskestävyyden tavoittelussa

yhteen sovitettavat ja osin toistensa kanssa ristiriidassakin olevat tavoitteet edellyttävät yhteistä parlamentaarista keskustelua ja näköalaa, jotta yhteiskunnallisesti voidaan turvata jatkuvuutta ja resilienssiä ruokahuollossa myös erilaisten kriisitilanteiden kohdatessa. Ruoantuotannon jatkuvuudessa on otettava huomioon myös kulutustottumusten muutos ja tuotannon on vastattava kuluttajien toiveisiin. Venäjän aggressiivinen hyökkäyssota Ukrainaan on osoittanut konkreettisesti, miten tärkeää on pitää huolta omavaraisesta elintarviketuotannosta. Samalla on käynyt ilmi etenkin energian ja lannoitteiden osalta tuotantopanosriippuvaisuus, josta on irtauduttava ja samalla vahvistettava ruoantuotannon resilienssiä. Hallituksen päättämä yli 300 miljoonan huoltovarmuuspaketti auttaa akuutissa tilanteessa ja antaa keinoja tuotantopanosomavaraisuuden parantamiseen. On kuitenkin tärkeää, että maatalouden kannattavuutta ja maaseudun elinvoimaa pystytään vahvistamaan myös normaaliaikoina yhteiskunnan käytettävissä olevilla keinoilla.

Maataloustuotantoa ei pidä erottaa muusta maaseudun kehittämisestä. Maataloustuotannon kannattavuuden parantamiseksi on olemassa laaja valikoima maaseudun kehittämisen toimenpiteitä, joiden mahdollisuuksia tulee tarkastella ja hyödyntää kokonaisvaltaisesti. Lisäksi tarvitaan laajempaa maaseutupolitiikkaa, jolla edistetään maaseudun elinvoimaa ja maaseudulla asuvien ja siellä toimivien ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointia.

Erillisten selvitysten johtopäätösten kokoamiseksi on katsottu tarvittavan parlamentaarinen työryhmä, jonka tehtävänä on koostaa poikkihallinnollista tarkastelua edellyttävät ehdotukset maatalouden kannattavuuden edistämiseksi yhteen, käydä strategista arvokeskustelua ja osoittaa suuntaa strategisten ja yhteiseen tahtotilaan perustuvien valintojen toteuttamiseksi.

Tehtävät Työryhmän tehtävänä on pohtia suomalaisessa ruokajärjestelmässä maatalouden ja maaseudun erityiskysymyksiä sekä koota erillisiä suoraan maatalouteen vaikuttavien lainsäädäntökokonaisuuksien, selvitysten ja sitoumusten vaikutuksia maatalouden ja maaseudun toimintaympäristöön.

Tehtävä on :

- 1) koota tulo- ja kannattavuusselvitysten kokonaisuudet yhteen parlamentaarisen työryhmän lähtökohdiksi,
- 2) arvioida maatalouden markkina-aseman kehitystä,
- 3) laatia tiekartta maatalouden kestävä tuotannon ja kannattavuuden lähiajan kehittämistavoitteista ja –keinoista,
- 4) priorisoida tiekartan toimenpiteistä ne, jotka tulisi nostaa tulevan hallituksen, hallitusohjelmaan erityisesti ruoantuotannon huoltovarmuuden turvaamiseksi ja suomalaisen maatalouden kannattavuuden vahvistamiseksi
- 5) arvioida toimenpiteitten oikeudellisia toimeenpanomahdollisuuksia EU:n yhteisen maatalouspolitiikan toimintaympäristössä ja byrokraatiavaikutuksia.

Arviointiryhmän puheenjohtajaksi ehdotetaan Raimo Piiraista ja varapuheenjohtajiksi Ritva Elomaata ja Arto Satosta. Muiksi jäseniksi ehdotetaan Piritta Rantasta (Seppo

Eskelinen), Juha Mäenpää (Jenna Simula), Janne Sankeloa (Janne Heikkinen), Esko Kivirantaa (Anne Kalmari), Hanna Holopaista (Jenni Pitko), Anna Kontulaa (Pia Lohikoski), Anders Norrbackaa (Sandra Bergqvist), Peter Östmania (Antero Laukkanen) ja Harry Harkimoa.

Ehdotettu kokoonpano ei täytä jäsenten osalta naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain kiintiösäännöksen vaatimusta. Kokoonpano perustuu eduskuntapuolueille lähetettyyn nimeämispyyntöön, jossa niitä on pyydetty mahdollisuuksien mukaan nimeämään sekä nainen että mies kutakin jäsenpaikkaa/varajäsenpaikkaa kohden. Ilmeisesti maatalouden alalla ei ole tällä hetkellä yhtä paljon asiantuntijoita kummastakin sukupuolesta.

Pysyvänä asiantuntijana arviointiryhmässä toimisi lainsäädäntöneuvos Jyri Inha valtionvarainministeriöstä. Ryhmässä olisi kaksi sihteeriä, joista toinen on maa- ja metsätalousministeriöstä ja toinen Luonnonvarakeskuksesta.